

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 58 0 Rs 270347 24 Rev
Sarajevo, 11.02.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Emine Hulusija, kao predsjednice vijeća, Josipa Vukovića i Zlate Džafić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice M.Č., Ul. M.T.br. ..., M., koju zastupa punomoćnica Šemsa Droce, advokatica iz Mostara, Ul. Adema Buća br. 18, Mostar, protiv tuženih: 1. Osnovne škole „Bijelo Polje“, Potoci, Mostar i 2. Hercegovačko-neretvanskog kantona (dalje: HNK), Vlada HNK, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta, koje zastupa punomoćnica prvotuženog i zakonska zastupnica drugotuženog Alisa Pašić Macić, zamjenica Javnog pravobranioca HNK, Ul. kralja Zvonimira br. 14, Mostar, radi utvrđenja diskriminacije i isplate, v.sp. 11.743,53 KM (10.001,00 + 1.742,53), odlučujući o reviziji tuženih protiv presude Kantonalnog suda u Mostaru broj: 58 0 Rs 270347 24 Rsž od 01.10.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 11.02.2025. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbijaju se zahtjevi parničnih stranaka za naknadu troškova parničnog postupka nastalim u povodu revizije.

O b r a z l o Ź e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Mostaru broj 58 0 Rs 270347 23 Rs od 22.12.2023. godine odlučeno je:

„Odbija tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

Utvrđuje se da su tuženi povrijedili pravo na jednaka primanja/platu, za isto radno mjesto tužiteljice i istu stavili u nepovoljniji položaj, po osnovu obavljanja poslova radnog mjesta nastavnika kod prvotuženog, u periodu od 01.01.2022.godine do 01.06.2023.godine, na način da isti tužiteljicu plaćaju po nižem koeficijentu, odnosno po osnovu stečene stručne spreme, u odnosu na nastavnike prvo tuženog koji obavljaju iste poslove istog radnog mjesta (nastavnika), ali imaju stečenu visoku stručnu spremu (VSS) i to primjenom Upustva o obračunu plata i drugih naknada u Osnovnim školama od strane drugotuženog broj: 05-01-11-83/22 od 18.01.2022.godine i Instrukcije drugotuženog broj: 05-01-40-1582-2/21 od 25.01.2022.godine, kojom se određuje nepravilna primjena Odluke Vlade HNK broj: 01-1-02-127/09 od 27.01.2009.godine i broj: 01-1-02-2182/21, te se vrši obračun osnovne plaće po različitim koeficijentima i to ne prema radnom mjestu već prema stečenoj stručnoj spreml. Nalaže se tuženom da ubuduće ne vrši diskriminaciju tužiteljice u vezi obračuna osnovice i visine plaće po osnovu stečene stručne spreml.

Dužni su tuženi solidarno nadoknaditi tužiteljici mjesečne iznose na ime naknada razlike isplaćenih od pripadajućih plaća za period od 01.01.2022.godine do

31.05.2023.godine u ukupnom iznosu od 1.339,11 KM, sa zakonskom zateznom kamatom kako slijedi:

- na iznos od 55,43 KM počev od 01.02.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 55,43 KM počev od 01.03.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 55,43 KM počev od 01.04.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 59,86 KM počev od 01.05.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 59,87 KM počev od 01.06.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 59,86 KM počev od 01.07.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 59,86 KM počev od 01.08.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 60,18 KM počev od 01.09.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 3,08 KM počev od 01.10.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 3,08 KM počev od 01.11.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 3,08 KM počev od 01.12.2022. godine do konačne isplate;
- na iznos od 3,08 KM počev od 01.01.2023. godine do konačne isplate;
- na iznos od 172,17 KM počev od 01.02.2023. godine do konačne isplate;
- na iznos od 172,18 KM počev od 01.03.2023. godine do konačne isplate;
- na iznos od 172,17 KM počev od 01.04.2023. godine do konačne isplate;
- na iznos od 172,17 KM počev od 01.05.2023. godine do konačne isplate;
- na iznos od 172,18 KM počev od 01.06.2023. godine do konačne isplate;

Dužni su tuženi solidarno isplatiti tužiteljici razliku od isplaćenih i pripadajućih mjesečnih iznosa naknade na ime dužnih doprinosa na i iz plaće nadležnom Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja na pripadajuće razlike naknada plaće za period od 01.01.2022.godine do 31.05.2023.godine u ukupnom iznosu od 403,42 KM.

Dužan je tuženi da naknadi tužitelju troškove postupka, sve u roku od 15 dana i pod prijetnjom izvršenja.

Dužan je tužitelj naknaditi tuženom troškove parničnog postupka u iznosu od 840,00 KM.“

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 58 0 Rs 270347 24 Rsž od 01.10.2024. godine odlučeno je:

„Žalba tužiteljice se uvažava pa se prvostepena presuda preinačava tako da se utvrđuje da su tuženi povrijedili pravo tužiteljice na jednaka primanja/plaću za isto radno mjesto i istu stavili u nepovoljniji položaj po osnovi obavljanja poslova radnog mjesta nastavnika kod prvotuženog, u periodu od 1. 1. 2022. godine do 1. 6. 2023. godine, na način da je tužiteljici plaća obračunata po nižem koeficijentu, odnosno po osnovi stečene stručne spreme, u odnosu na nastavnike prvotuženog koji obavljaju iste poslove istog radnog mjesta (nastavnika), ali imaju stečenu visoku stručnu spremu (VSS) i to primjenom uputstva o obračunu plaća i drugih naknada u Osnovnim školama od strane drugotuženog br. 05-01-11-83/22 od 18. 1. 2022. godine i instrukcije drugotuženog br. 05-01-40-1582-2/21 od 25. 1. 2022. godine, kojim se određuje primjena odluke Vlade HNK broj: 01-1-02-127/09 od 27. 1. 2009. godine i br. 01-1-02-2182/21, te se vrši obračun osnovne plaće po različitim koeficijentima i to ne prema radnom mjestu, već prema stečenoj stručnoj spremi.

Dužni su tuženi na ime naknade razlike pripadajućih i isplaćenih plaća za period od 1. 1. 2022. godine do 31. 5. 2023. godine u roku od 15 dana solidarno isplatiti tužiteljici 1.339,11 KM, sa zakonskom zateznom kamatom kako slijedi:

- na iznos od 55,43 KM počevši od 1. 02. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 55,43 KM počevši od 1. 03. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 55,43 KM počevši od 1. 04. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 59,86 KM počevši od 1. 05. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 59,87 KM počevši od 1. 06. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 59,86 KM počevši od 1. 07. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 59,86 KM počevši od 1. 08. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 60,18 KM počevši od 1. 09. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 3,08 KM počevši od 1. 10. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 3,08 KM počevši od 1. 11. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 3,08 KM počevši od 1. 12. 2022. godine do isplate,
- na iznos od 3,08 KM počevši od 1. 01. 2023. godine do isplate,
- na iznos od 172,17 KM počevši od 1. 02. 2023. godine do isplate,
- na iznos od 172,18 KM počevši od 1. 03. 2023. godine do isplate,
- na iznos od 172,17 KM počevši od 1. 04. 2023. godine do isplate,
- na iznos od 172,17 KM počevši od 1. 05. 2023. godine do isplate,
- na iznos od 172,18 KM počevši od 1. 06. 2023. godine do isplate.

Ukida se prvostepena presuda u st. 4. (razlika doprinosa) i u odluci o troškovima postupka i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovni postupak.

U ostalom dijelu (st. 2) žalba tužiteljice odbija se kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđuje.“

Protiv drugostepene presude u pravosnažno dosuđujućem dijelu reviziju su blagovremeno izjavili tuženi, zbog pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji ta presuda preinači tako da se odbije žalba tužiteljice kao neosnovana i prvostepena presuda potvrdi ili da pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

Tužiteljica u odgovoru na reviziju osporava navode revizije tuženih kao neosnovane, sa prijedlogom da se revizija kao neosnovana odbije.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. ZPP¹, ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Predmet spora relevantan za revizijsku fazu postupka je tužbeni zahtjev tužiteljice za: utvrđenjem diskriminacije (jer je tužiteljici kao nastavnici zaposlenoj kod prvotuzenog sa višom stručnom spremom VŠS, od strane tuženih u periodu od 01.01.2022. godine do 01.06.2023. godine isplaćivana plaća obračunata primjenom manjeg koeficijenta nego nastavnicima prvotuzenog koji imaju visoku stručnu spremu VSS, a što je zasnovano na Odluci o izjednačavanju koeficijenata za plaće zaposlenih u osnovnim školama sa koeficijentima zaposlenih u srednjim školama Hercegovačko neretvanskog kantona, broj: 05-OI-02-2498/21 od 15.12.2021. godine - dalje HNK, Uputstvu o obračunu plaća i drugih naknada u osnovnim školama, broj: 05-01-11-83/22 od 18.01. 2022. godine i Instrukciji broj: 05-01-1582-2/21 od 25.01.2022. godine, koje je donio drugo-tuženi, a primijenio prvo-

¹ Zakon o parničnom postupku (Službene novine FBiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)

tuženi), odnosno što obračun osnovne plaće po različitim koeficijentima se ne vrši prema radnom mjestu, već prema stečenoj stručnoj spremi; da se nalaže tuženom da ubuduće ne vrši diskriminaciju tužiteljice u vezi obračuna osnovice i visine plate po osnovu stečene stručne spreml; da su dužni tuženi na ime naknade razlike pripadajućih i isplaćenih plaća za period od 1. 1. 2022. godine do 31. 5. 2023. godine solidarno isplatiti tužiteljici 1.339,11 KM, sa zakonskom zateznom kamatom na dospelje mjesečne pojedinačne iznose.

U postupku koji je prethodio reviziji, nižestepeni sudovi su utvrdili, u bitnom:

- da je tužiteljica nastavnica fizike i matematike u OŠ Bijelo Polje, zaposlena na osnovi ugovora o radu na neodređeno vrijeme i ima višu stručnu spremu;
- da je Odlukom Vlade HNK br. 01-1-02-127/09 od 27. 1. 2009. godine o utvrđivanju osnovice i koeficijenata za plaće zaposlenih u osnovnim školama na području HNK određeno da učitelju/nastavniku/profesoru pripada koeficijent od 1,85;
- da osnovna plaća tužiteljice uvećava se za 5% u svrhu doškolovalja;
- da su Odlukom Vlade HNK br. 01-1-02-3182/21 od 15. 12. 2021. godine o izjednačavanju koeficijenata za plaće zaposlenika sa visokom stručnom spremom zaposlenih u osnovnim školama sa koeficijentima zaposlenih u srednjim školama HNK, utvrđeni koeficijenti za plaće zaposlenih u osnovnim školama koji imaju VSS stručnu spremu pa je određeno da će od 1. 1. 2022. godine koeficijent biti 2,04, a od 1. 1. 2023. godine koeficijent 2,22;
- da je tuženi Uputstvom o obračunu plaća i drugih naknada u osnovnim školama br. 05.01.11.83/22 od 18. 1. 2022. godine i Instrukcijom br. 05-01-40-1582-2/21 od 25. 1. 2022. godine, naložio svim osnovnim školama u HNK da se zaposlenicima plaća obračunava prema važećim koeficijentima određenim u Odluci Vlade HNK br. 01-1-02-127/09 od 27. 1. 2009. godine i br. 01-1-02-3182/21 prema radnom mjestu i stečenoj spremi;
- da je OŠ Bijelo Polje rješenjem o sedmičnom radnom vremenu, poslovima i radnim zadacima, te plaći tužiteljici odredila koeficijent za obračun plaće 1,85, u skladu sa navedenim uputstvom i instrukcijom tuženog;
- da je Odlukom Vlade HNK br. 01-1-02-1265/23 od 4. 5. 2023. godine stavljena van snage Odluka od 15. 12. 2021. godine, pa su izjednačeni koeficijenti zaposlenika u osnovnim školama sa VŠS i VSS;
- da je OŠ Bijelo Polje rješenjem od 1. 6. 2023. godine o sedmičnom radnom vremenu, poslovima i radnim zadacima, te plaći tužiteljici odredila koeficijent za obračun plate 2,22;
- da su iznosi novčane naknade u tužbenom zahtjevu određeni prema nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke, koji je obračunao razliku plaće i doprinosa primjenom koeficijenta za VSS i koeficijenta za VŠS za period od 1. 2. 2022. do 1. 6. 2023. godine.

Na temelju ovako utvrđenog činjeničnog stanja, a za koja je vezan revizijski sud (član 240. stav 2. ZPP), prvostepeni sud zaključuje da tužbeni zahtjev nije osnovan, jer prema stavu prvostepenog suda razlika u koeficijentima tužiteljice sa VŠS stručnom spremom u odnosu na uposlenika sa VSS stručnom spremom, odnosno u visini plaće nije nastala na osnovu diskriminacije, već kao rezultat primjene važeće odluke drugo-tuženog kojom je utvrđena osnovica i koeficijent za obračun plaće zaposlenih u osnovnim školama na području HNK, a koja odluka je donesena u skladu sa zakonom i drugim pozitivnim propisima. Primjenom

odredbe člana 2. stav 1, 3. stav 1, 5. i 8. stav 1 Zakona o zabrani diskriminacije, prvostepeni sud je tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

Postupajući po žalbu tužiteljice, drugostepeni sud nije prihvatio kao pravilan, odnosno osnovan stav prvostepenog suda o nepostojanju diskriminacije, jer prema odredbi člana 83. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju HNK („Narodne novine HNŽ/HNK, broj: 5/00, 4/04, 5/04, 1/14 i 7/16), između ostalog je propisano da poslove nastavnika predmetne nastave može izvoditi osoba koja ima odgovarajuću visoku (VSS) ili višu stručnu spremu (VŠS), dok odredbom člana 77. stav 1. Zakona o radu (dalje: ZOR) je propisano da je poslodavac dužan radnicima isplatiti jednake plaće za rad jednake vrijednosti, bez obzira na njihovu nacionalnu, vjersku, polnu, političku i sindikalnu pripadnost, kao i dr. diskriminatorni odnos, a u stavu 2. propisano je da pod radom jednake vrijednosti podrazumijeva rad koji zahtijeva isti stepen stručne spreme, istu radnu sposobnost, odgovornost, fizički i intelektualni rad, vještine, uslove rada i vještine.

Na osnovu citiranih zakonskih odredaba, prema stavu drugostepenog suda proizilazi da osnovano tužiteljica smatra da se treba usporediti sa nastavnicima sa VSS stručnom spremom, jer imaju istu radnu sposobnost, odgovornost, fizički i intelektualni rad, vještine, uslove rada i rezultate, a da je jedina razlika među njima stepen stručne spreme, u odnosu na koji u obavljanju poslova i zadataka radnog mjesta predmetne nastave su međusobno ravnopravnim, odnosno izjednačeni jer poslove predmetne nastave mogu izvoditi kako lica sa odgovarajućom visokom ili višom stručnom spremom. Primjenom odredbe člana 2., 3. stav 2. i člana 12. tačka a. i c. Zakona o zabrani diskriminacije BiH² (u daljem tekstu: ZZD BiH) drugostepeni sud suprotno stavu prvostepenog suda zaključuje da je tužiteljica učinila vjerovatnim da je došlo do posredne diskriminacije. Ovo iz razloga što je Vlada HNK donesenim pravnim aktima (odluka, uputstvo i instrukcija) postupila suprotno odredbi člana 77. stav 2. ZOR, u vezi sa odredbom člana 83. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju HNK, obzirom da je odredila različit koeficijent za isti rad za koji nije propisan isti stepen stručne spreme, pa na taj način je različito vrednovala rad tužiteljice u odnosu na radne kolega sa VSS stručnom spremom.

Nije osnovan revizijski prigovor pogrešne primjene materijalnog prava (član 240. stav 1. tačka 2. ZPP).

Suprotno navodima revizije, u konkretnom slučaju se može govoriti o nejednakom postupanju-diskriminaciji, odnosno da ima mjesta posrednoj diskriminaciji, da je postojalo različito postupanje kako to tvrdi tužiteljica, a prihvata drugostepeni sud, jer su tuženi postupajući u skladu sa odlukom, uputstvom i instrukcijom Vlade HNK, odnosno poštujući propisane procedure, postupili suprotno odredbi člana 77. stav 2. ZOR, u vezi sa odredbom člana 83. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju HNK, određivši različit koeficijent za isti rad za koji nije propisan isti stepen stručne spreme, pa na taj način je različito vrednovan rad tužiteljice sa VŠS stručnom spremom u odnosu na radne kolega sa VSS stručnom spremom, mada su u spornom periodu u biti obavljali identične poslove i radne zadatke predmetne nastave, a za čije obavljanje je odredbom člana 83. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju HNK, alternativno propisan stepen stručne spreme VŠS ili VSS. S toga drugostepeni sud pozivom na odredbe člana 2. stav 1., 3. stav 2. ZZD BiH, pravilno zaključuje da tužiteljica osnovano smatra da se treba usporediti sa nastavnicima sa VSS stručnom spremom, jer nije

² „Službeni glasnik BiH“ broj: 59/09 i 66/16

sporno da imaju istu radnu sposobnost, odgovornost, fizički i intelektualni rad, vještine, uslove i rezultate rada.

Također, suprotno navodima revizije, drugostepeni sud pravilno zaključuje da okolnost da je članom 38. stav 2. Kolektivnog ugovora za djelatnost osnovnog odgoja i obrazovanja predviđeno da se zaposleniku sa VŠS stručnom spremom uvećava osnovna plaća za 5% u svrhu doškoloavanja u periodu od 5 godina, ne izjednačava položaj tog zaposlenika na istom radnom mjestu zavisno od stručne spreme, obzirom da za obavljanje poslova i zadataka radnog mjesta tužiteljice je dovoljna i VŠS stručna sprema i taj uvjet nije vremenski ograničen, dok suprotno tome propisana naknada osnovne plaće je vremenski ograničena.

Pored toga, suprotno navodima revizije pravilan je zaključak drugostepenog suda da je diskriminacija prema tužiteljici otklonjena novom Odlukom Vlade HNK, broj: 01-1-02-1265/23 od 04.05.2023. godine, kojom odlukom su konačno izjednačeni koeficijenti za osnovnu plaću za zaposlenike koji obavljaju poslove i radne zadatke predmetne nastave sa VŠS ili VSS stručnom spremom, s tim da to nije od uticaja na osnovanost tužbenog zahtjeva za utvrđenje diskriminacije (član 12. stav 1. i 2. ZZD):

Ostali revizijski prigovori, nisu od odlučnog značaja sa aspekta predmeta spora (član 231. u vezi sa članom 253. ZPP).

Kako ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, a ni razlog na koji ovaj sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je reviziju odbiti primjenom odredbe člana 248. ZPP.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju, jer ova procesna radnja nije bila neophodna za vođenje parnice, kao i tuženi za troškove sastava revizije, jer nisu uspjeli u revizijskom postupku.

Predsjednica vijeća
Emina Hulusija, s.r.